

**Wpływ zajęć w terenie na rozwijanie samodzielności, innowacyjności
i kreatywności uczniów w edukacji przyrodniczej:
zestawienie bibliograficzne w wyborze.**

Wydawnictwa zwarte

1. Ćwiczenia i wycieczki w nauczaniu geografii / Gustaw Wuttke. - Warszawa : Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, 1957. - 294, [2] strony : ilustracje
2. Ćwiczenia i wycieczki w nauczaniu geografii / Gustaw Wuttke. - Wydanie 2 zmienione i uzupełnione. - Warszawa : Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, 1963. - 335, [1] strona : ilustracje, mapy
3. Edukacja komunikacyjno-drogowa uczniów klas I-III szkoły podstawowej / Emilia Frątczak, Jan Frątczak. - Warszawa : Wydawnictwo Akademickie „Żak”, 1995. - 150, [6] stron : tablice, nuty, rysunki (w tym kolorowe), wykresy
4. Geologiczno - botaniczna ścieżka dydaktyczna w rezerwacie Skorocice / opracował Janusz Łuszczynski, Bożena Łuszczynska ; [Zarząd Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych]. - Kielce : ZSiNPK, 1994. - 27 stron
5. Historyczna ścieżka dydaktyczna „Królewskie miasto Nowy Korczyn” w Nadnidziańskim Parku Krajobrazowym / opracował Andrzej Dziubiński ; [Zarząd Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych]. - Kielce : ZSiNPK, 1995. - 32, [2] strony : rysunki
6. Historyczna ścieżka dydaktyczna „Stradów pradziejowy i wczesnośredniowieczny” w Kozubowskim Parku Krajobrazowym / opracował Andrzej Dziubiński ; [Zarząd Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych]. - Kielce : ZSiNPK, 1995. - 28 stron : 1 mapa, 1 plansza, rysunki
7. Historyczna ścieżka dydaktyczna „W średniowiecznej Wiślicy” w Nadnidziańskim Parku Krajobrazowym / Zarząd Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych w Kielcach ; [autor Andrzej Dziubiński]. - Wydanie trzecie poprawione. - Kielce : Zarząd Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych, 2004. - 32 strony : ilustracje
8. Jak organizować szkolną turystykę? / Beata Domerecka. - Warszawa : Municipium, 2008. - 245 stron : dysk optyczny (CD-ROM)
9. Krajoznawstwo i turystyka w szkołach i placówkach oświatowych : poradnik dla dyrektorów i kadry pedagogicznej / Małgorzata Drogosz. - Stan prawny na 31 marca 2009. - Warszawa : Wolters Kluwer Polska, 2009. - 342 strony
10. Kraków i okolice : teren geograficznych i krajoznawczych wycieczek szkolnych / Tadeusz Gaweł, Julian Zinkow. - Wydanie drugie zmienione - Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1986. - 310, [1] strona : ilustracje, mapy, 3 tablice

11. Metodyka szkolnych wycieczek geograficznych : poradnik dla nauczycieli i kandydatów na nauczycieli szkół powszechnych, gimnazjów, liceów, pedagogów oraz dla krajoznawców / Bogumił Krygowski ; [Stanisław Pawłowski przedmowa]. - Lwów : Książnica-Atlas, 1938. - 350 stron
12. Przyrodnicza ścieżka dydaktyczna w Suchedniowsko-Oblęgorskim Parku Krajobrazowym „Miedziana Góra - Tumlin” / Zarząd Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych w Kielcach ; [autorzy Bożena Wojtowicz, Jerzy Wójtowicz]. - Wydanie 3 poprawione. - Kielce : Zarząd Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych, 2004. - 32 strony : rysunki, tablice
13. Przyrodniczo-geologiczna ścieżka dydaktyczna „Bogucice - Grabowiec - Gacki” w Nadnidziańskim Parku Krajobrazowym / opracowała Zofia Łukasiewicz ; Zarząd Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych w Kielcach. - Wydanie drugie poprawione - Kielce : ZŚiNPK, 1996. - 28 stron : rysunki, mapa
14. Przyrodniczo-geologiczna ścieżka dydaktyczna „Bogucice - Grabowiec - Gacki” w Nadnidziańskim Parku Krajobrazowym / Zarząd Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych w Kielcach ; [autor Zofia Łukasiewicz]. - Wydanie trzecie. - Kielce : Zarząd Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych, 2003. - 27 stron : ilustracje
15. Przyrodniczo-geologiczna ścieżka dydaktyczna „Pińczów-Skowronno” / [autor Jadwiga Irla] ; Zespół Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych w Kielcach. - Wydanie 3 poprawione. - Kielce : Zespół Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych, 2007. - 32 strony : mapa, rysunki
16. Przyrodniczo-krajobrazowa ścieżka dydaktyczna „Szaniec-Kurzejów-Wymysłów-Zwierzyniec” / opracowali Janusz Łuszczyński, Bożena Łuszczyńska ; Zarząd Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych w Kielcach. - Kielce : ZŚiNPK, [1996]. - 31 stron : ilustracje, plany
17. Walory wychowawcze wycieczek szkolnych w regionie świętokrzyskim : w świetle badań przeprowadzonych wśród młodzieży szkół średnich / Stanisław Wolny ; Instytut Kształcenia Nauczycieli i Badań Oświatowych w Kielcach. - Kielce : Instytut Kształcenia Nauczycieli i Badań Oświatowych, 1976. - 117 stron : ilustracje
18. Wycieczki i zajęcia terenowe : poradnik metodyczny / Czesław Hakke, Narcyz Nonas. - Wydanie drugie. - Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1977. - 258, [2] strony : ilustracje, tablice
19. Wycieczki i zajęcia terenowe : poradnik metodyczny / Czesław Hakke, Narcyz Nonas. - Wydanie 3 rozszerzone - Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1986. - 278 stron : rysunki
20. Zajęcia w terenie : poradnik dla nauczycieli geografii / Irena Berne. - Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1977. - 244 strony : ilustracje, mapy, tabele, wykresy

Wydawnictwa ciągłe

21. Badania klimatyczne w Jaskini Łokietka w Ojcowie : zajęcia terenowe z meteorologii i klimatologii w LO / Anna Smolec, Romana Adamczyk. W: Geografia w Szkole. - 2007, nr 3, s. 47-50

Scenariusz zajęć na temat: „Mikroklimat Jaskini Łokietka”.

22. Beskid Żywiecki : (materiały pomocnicze do lekcji geografii w terenie) w klasie III LO / Mirosław Szumny. W: Geografia w Szkole. -1997, nr 5, s. 301-304
Poznanie przyrody górskiej w czasie wycieczek szkolnych.
23. Ćwiczenia terenowe z geografii fizycznej / Michalina Jaśkiewicz. W: Geografia w Szkole. - 1999, nr 5, s. 275-279
Realizowane na lekcjach geografii w gimnazjum i w liceum.
24. Dlaczego obozy naukowe w szkole średniej? : interdyscyplinarny obóz naukowy „Środowisko przyrodnicze Beskidu Żywieckiego” / Mirosław Szumny. W: Geografia w Szkole. - 2001, [nr] 3, s. 152-156
Integracja treści nauczania w ramach nauczania blokowego. Obozy naukowe w Liceum Ogólnokształcącym w Tychach prowadzone są przez nauczycieli geografii, biologii, chemii i obejmują swoją treścią wybrany materiał z tych właśnie przedmiotów.
25. Dolina Kończaka : ścieżka dydaktyczna / Lidia Grzebyta. W: Geografia w Szkole. - 2003, nr 5, s. 295-297
Dydaktyczna Ścieżka Przyrodniczo-Leśna „Dolina Kończaka”.
26. Edukacja geograficzna poprzez „czytanie” i percepcję miasta : miejska ścieżka dydaktyczna / Joanna Angiel. W: Geografia w Szkole. - 2008, nr 4, s. 19-25
27. Geocaching w edukacji / Krzysztof Trojan. W: Geografia w Szkole. - 2018, nr 5, s. 18-21
Wykorzystanie metody geocachingu w nauczaniu orientacji w terenie i posługiwania się urządzeniami GPS.
28. Hydrologia w praktyce : przykładowe zajęcia terenowe / Romana Adamczyk. W: Geografia w Szkole. - 2017, nr 1, s. 27-29
Badania hydrologiczne na lekcjach geografii.
29. Konspekt lekcji w terenie dla klas liceum ogólnokształcącego na temat : „Przemiany elementów środowiska naturalnego na wybranym odcinku Doliny Bystrzycy” / Paweł Wojdanowicz. W: Geografia w Szkole. - 1998, nr 3, s. 164-169
30. Konspekt lekcji w terenie na temat „Zjawiska krasowe w jaskiniach” / M. Maziarz. W: Geografia w Szkole. - 1994, nr 1, s. 40-42
31. Kotlina Turoszowska : obszar geograficzno-ekologicznych zajęć terenowych / Elżbieta Orłowska. W: Geografia w Szkole. - 2008, nr 1, s. 39-47
Zajęcia terenowe w edukacji regionalnej i geograficznej.
32. Krajobraz i jego przeobrażenia : scenariusz lekcji geografii w terenie w klasie II gimnazjum / Maria Figa. W: Geografia w Szkole. - 2007, nr 5, s. 39-42
Temat lekcji: „Krajobraz i jego przeobrażenia na przykładzie wsi Kamień”.
33. Lekcja geografii w „Rajskim ogrodzie” / Aleksandra Vierek. W: Geografia w Szkole. - 2010, nr 3, s. 35-39
Lekcja w miniskansenie we wsi Śladków Mały koło Buska Zdroju z ciekawostkami przyrodniczo-kulturalnymi.
34. Lekcja geografii w terenie w gimnazjum : scenariusz zajęć z geografii osadnictwa / Jolanta Kubacka-Mróz. W: Geografia w Szkole. - 2007, nr 4, s. 27-32
Temat lekcji: Jakie funkcje pełni moja miejscowość (dzielnica/osiedle)?.
35. Lekcje w terenie : skuteczna forma kształcenia geograficznego / Joanna Angiel. W: Geografia w Szkole. - 2007, nr 4, s. 5-11
Zajęcia terenowe w ramach lekcji geografii.

36. Metodyczne aspekty oceny potencjału poznawczo-edukacyjnego krajobrazu / Ewelina Macior. W: Edukacja. - 2014, [nr] 4, s. [80]-95
- Omówienie form wykorzystania walorów edukacyjnych krajobrazu w kontekście edukacji przyrodniczej, przegląd kryteriów stosowanych dotychczas w ocenach tych walorów oraz wskazanie trudności metodologicznych w badaniu potencjału poznawczo-edukacyjnego krajobrazu.
37. Moje uwagi i propozycje do sposobu i celowości organizowania terenowych zajęć pozalekcyjnych na podstawie wycieczki do odkrywki geologicznej „Mąkolowiec” / Mirosław Szumny. W: Geografia w Szkole. - 1999, nr 4, s. 224-227
- Zajęcia terenowe są jedynym sposobem rozwijania umiejętności praktycznych z geografii. Wycieczka z klasą III liceum ogólnokształcącego.
38. Na ścieżce geoturystycznej wokół Góry św. Anny / Wioletta Gołąbek. W: Geografia w Szkole. - 2009, nr 3, s. 19-30
- Georóżnorodność zachodniej części Wyżyny Śląskiej.
39. Nad Czarną Hańczą : zajęcia terenowe na ścieżce dydaktycznej / Małgorzata Ewa Goldowska. W: Geografia w Szkole. - 2008, nr 4, s. 51-56
- Konspekt lekcji z kartami pracy ucznia.
40. O ekologii na pięć różnych sposobów (proponuje różnego typu zajęć) / Alicja Piegoń. W: Geografia w Szkole. - 1999, nr 2, s. 107-113
- „Czysta Wisła i Rzeki Przymorza” - scenariusze realizowane na lekcjach geografii w szkole na „zielonej ścieżce” lub na zajęciach koła krajoznawczo-ekologicznego.
41. Obserwacje wokół szkoły : scenariusz zajęć terenowych / Grzegorz Prusko. W: Geografia w Szkole. - 2018, nr 6, s. 38-39
- Scenariusz zajęć w terenie na temat zbierania danych statystycznych dotyczących natężenia ruchu na skrzyżowaniu lub rondzie położonym blisko szkoły.
42. Ochrona przyrody i rzeźba polodowcowa w Sierakowskim Parku Krajobrazowym : lekcja w terenie w klasie II gimnazjum / Lidia Grzebyta. W: Aura. - 2004, [nr] 5, dod. Dodatek ekologiczny dla szkół nr 116, s. 9
43. Odkrywka geologiczna i rzeźba krasowa w Zaleczańskim Parku Krajobrazowym - lekcja w terenie / Jadwiga Brożyńska, Danuta Kuchareczko. W: Geografia w Szkole. - 2002, [nr] 1, s. 23-27
44. Ogród botaniczny w edukacji geograficznej / Natalia Janczewska. W: Geografia w Szkole. - 2020, nr 4, s. 40-45
- Działalność edukacyjna ogrodów botanicznych w Polsce. Mapa lokalizacji polskich ogrodów botanicznych. Scenariusz lekcji geografii w ogrodzie botanicznym.
45. Okolice Wlenia jako miejsce zajęć terenowych z geografii / Ryszard Pawlak. W: Geografia w Szkole. - 1997, nr 1, s. 32-33
46. Olimpiada Geograficzna - zajęcia terenowe w nowej formule / Jakub Szmyd, Artur Galantowicz. W: Geografia w Szkole. - 2013, nr 1, s. 34-37
- Nowa forma zajęć terenowych - kartowanie terenowe i bieg terenowy.
47. Pomiar biegu i upadu warstw skalnych - zajęcia terenowe. Prosty klinometr wykonany przez uczniów / Renata Ucher. W: Geografia w Szkole. - 2004, nr 4, s. 27-29
48. Pomiar wysokości względnej pagórka oraz wyznaczanie poziomicy w terenie : scenariusz lekcji / Rafał Bielecki. W: Geografia w Szkole. - 2011, nr 3, s. 56-57
- Opis wycieczki badawczej, której celem jest pomiar wysokości pagórka znajdującego się w okolicy szkoły.

49. Pozaformalna edukacja geologiczna : jak to się robi w Kielcach / Martyna Sutowicz. W: Geografia w Szkole. - 2015, nr 2, s. 10-13
Formy edukacji pozaformalnej funkcjonujące w Województwie Świętokrzyskim: imprezy geoedukacyjne, zajęcia teoretyczne, praktyczne, terenowe, konkursy i wystawy. Przestrzeń geoedukacyjna Kielc.
50. Poznajemy najbliższą okolicę : przykład karty pracy / Barbara Wiktorowicz. W: Geografia w Szkole. - 2003, nr 1, s. 45-46
51. Poznawać inaczej : scenariusz zajęć terenowych w formie wycieczki krajoznawczej dla uczniów gimnazjum / Maria Figa. W: Geografia w Szkole. - 2010, nr 1, s. 36-40
Scenariusz dotyczy poznawania Krakowa.
52. Prosty klinometr wykonany przez uczniów : pomiar biegu i upadu warstw skalnych - zajęcia w terenie / Renata Ucher. W: Geografia w Szkole. - 2004, nr 4, s. 219-221
53. Przestrzenne zróżnicowanie poziomu życia w Polsce - zajęcia z geografii społeczno-ekonomicznej w klasie III LO / Ryszard Pawlak. W: Geografia w Szkole. - 1996, nr 5, s. 283-284
54. Rędzina - zajęcia w terenie / Jadwiga Drożyńska. W: Geografia w Szkole. - 2001, [nr] 4, s. 225-228
W zajęciach uczestniczyli uczniowie z koła geograficznego i zajęć fakultatywnych. Zajęli się zlokalizowaniem odkrywki glebowej oraz przygotowaniem jej odsłonięcia. Konspekt lekcji.
55. Rola parku miejskiego : park na Bydgoskim Przedmieściu w Toruniu lekcja terenowa dla gimnazjalistów / Justyna Mazanowska. W: Geografia w Szkole. - 2012, nr 4, s. 20
56. Rola planetarium w nauczaniu astronomicznych podstaw geografii / Stefan Janta, Joanna Janta. W: Geografia w Szkole. - 2002, [nr] 2, s. 89-92
57. Rozumowanie dedukcyjne przy odtwarzaniu genezy form rzeźby terenu na przykładzie Doliny Chęcińskiej / Mieczysław Kozłowski. W: Geografia w Szkole. - 1998, nr 5, s. 283-286
Geologiczne treści w programie nauczania geografii szkół podstawowych i średnich. Zajęcia w terenie.
58. Scenariusz zajęć terenowych / Anna Cios. W: Geografia w Szkole. - 2001, [nr] 4, s. 228-230
Temat lekcji: Czy znam miejsce, w którym żyję?
59. Ścieżka dydaktyczna „Torfowisko Bachórzec-Winne, paleomeander Sanu” / Andrzej Kurasz, Jan Ślimak. W: Geografia w Szkole. - 1996, nr 3, s. 152-155
60. Ścieżka ekologiczna w ornitologicznym rezerwacie przyrody? / Stanisława Żurad // „Geografia w Szkole”. - 2001, [nr] 3, s. 156-161
Zajęcia terenowe w rezerwacie przyrody - w ramach dydaktycznej trasy geograficznej.
61. Świętokrzyski Park Narodowy : edukacja ekologiczna / Bożena Wojtowicz, Irena Dybska. W: Geografia w Szkole. - 2002, [nr] 4, s. 217-220
Prezentacja działalności edukacyjnej Świętokrzyskiego Parku Narodowego, w skład której wchodzi zajęcia terenowe, przyrodnicze ścieżki dydaktyczne, wykłady, prelekcje, współpraca ze szkołami i samorządem lokalnym.
62. Temat lekcji : Granice miasta - granice w mieście : scenariusz zajęć terenowych dla uczniów gimnazjum / Joanna Angiel. W: Geografia w Szkole. - 2009, nr 2, s. 33-37
63. U źródeł Wisły : opis wycieczki dydaktycznej na Baranią Górę / Krzysztof Trojan. W: Geografia w Szkole. - 2014, nr 3, s. 28-31
Propozycja trasy wycieczki dydaktycznej z zakresem zagadnień.
64. W Beskid Żywiecki : opis wycieczki dydaktycznej / Joanna Kuśka. W: Geografia w Szkole. - 2005, nr 4, s. 238-241

65. „W polu i w kniei” - czyli niecodzienne lekcje geografii w Muzeum Łowiectwa i Jeździectwa w Warszawie / Joanna Angiel. W: Geografia w Szkole. - 1999, nr 2, s. 100-107
66. W poszukiwaniu polskich wulkanów : lekcja geologii na Górze św. Anny / Romana Adamczyk. W: Geografia w Szkole. - 2018, nr 1, s. 26-28
Geoparki krajowe w Polsce. Geologia Góry św. Anny. Gra terenowa dla uczniów liceum i technikum realizujących przedmiot geografii w zakresie rozszerzonym na temat rodzajów skał występujących w kamieniołomie nefelinitów na Górze św. Anny.
67. W Suwalskiej Kopalni Surowców Mineralnych : zajęcia terenowe w gimnazjum / Małgorzata Ewa Goldowska. W: Geografia w Szkole. - 2007, nr 4, s. 33-38
Propozycja zajęć terenowych z zakresu geografii ekonomicznej Polski, odbywających się w zakładzie przemysłowym.
68. W terenie z mapą i komórką / Romana Adamczyk. W: Geografia w Szkole. - 2018, nr 6, s. 35-37
Wykorzystanie funkcji lokalizacji, GPS, Locus Map Free w smartfonie podczas zajęć w terenie na temat wykonywania mapy na podstawie współrzędnych geograficznych.
69. Wartości kształcące warsztatów geograficznych / Maria Sulinowa. W: Geografia w Szkole. - 1996, nr 3, s. 139-143
Formy kształcenia terenowego - zajęć warsztatowych.
70. Wisła i jej brzegi - skarb czy problem? : zajęcia geograficzne nad rzeką / Joanna Angiel. W: Geografia w Szkole. - 2007, nr 4, s. 19-26
Propozycja zajęć terenowych w gimnazjum i liceum.
71. Wokół Zbiornika Doimaniowskiego : propozycja ścieżki edukacyjnej / Zdzisław Wiatrowski. W: Geografia w Szkole. - 2008, nr 4, s. 35-49
Zawiera kartę pracy ucznia oraz opisy stanowisk dydaktycznych.
72. Wybrzeże Słowińskie okiem geografa / Adam Szczepańczyk. W: Geografia w Szkole. - 2010, nr 6, s. 19-25
Przykład lekcji terenowej w Słowińskim Parku Narodowym.
73. Wycieczka geologiczna po Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej : poznajemy skały węglanowe / Aleksandra Vierek. W: Geografia w Szkole. - 2009, nr 4, s. 29-[35]
74. Zabawy i gry terenowe z GPS - geocaching / Mariola Tracz, Witold Warcholik. W: Geografia w Szkole. - 2013, nr 6, s. 25-29
Geocaching to zabawa w poszukiwanie skarbów w terenie za pomocą urządzenia wyposażonego w moduł nawigacji satelitarnej.
75. Zajęcia terenowe na temat „działalności rzeki w środowisku geograficznym / Beata Grabowska. W: Geografia w Szkole. - 1992, nr 4, s. 230-231
76. Zajęcia terenowe w praktyce szkolnej / Marta Czerniak-Czyżniak. W: Geografia w Szkole. - 2015, nr 4, s. [30]-34
Wpływ zajęć szkolnych na motywację uczniów do nauki i pobudzanie zainteresowań interdyscyplinarnych. Dołączono 3 karty pracy: rzeźba polodowcowa, Kampinoski Park Narodowy oraz gleby.
77. Zajęcie w terenie na temat „Rola wody w gospodarce Zwierzyńca” / Jolanta Rodzoś, Joanna Szczęsna. W: Geografia w Szkole. - 1997, nr 1, s. 23-25
78. Zajęcia z geografii rolnictwa : scenariusz lekcji w terenie w liceum ogólnokształcącym / Jolanta Kubacka-Mróz. W: Geografia w Szkole. - 2007, nr 4, s. 12-18

79. Zalety ćwiczeń terenowych jako narzędzia w nauczaniu o rzeźbie powierzchni Ziemi / Irena Tsermegas. W: Meritum. - 2018, nr 2, s. 10-14
Rozwijanie umiejętności czytania map i orientacji w terenie.
80. Zamiast przewodnika : zintegrowane zajęcia terenowe na Starym Mieście w Toruniu / Aleksandra Zaparucha. W: Geografia w Szkole. - 2009, nr 1, s. 35-45
Nauczanie geografii metodą projektów.
81. Zaproszenie na stawy milickie / Florian Plit. W: Geografia w Szkole. - 1994, nr 4, s. 240
Zajęcia geograficzne w terenie.
82. Znaczenie map sozologicznych w kształtowaniu świadomości ekologicznej uczniów na lekcjach geografii / Teresa Budzanowska. W: Geografia w Szkole. - 1999, nr 3, s. 142-144

Opracowała Ewa Tarapata
luty 2021 r.